

PRVNÍ ROZHODNÝ DEN 9. 9. 1926

(pro existenci výplatních strojů a jejich otisků v čs. poštovním provozu)

Ve čtvrtek dne 9. září 2021 si připomenou sběratelé výplatních otisků, přívrženci poštovní historie ze českého území a uživatelé výplatních strojů významné datum. Před 95 lety - dne 9. 9. 1926 - vyšel Věstník ministerstva pošt a telegrafů č. 44 (část věcná). Tento věstník oficiálně a s úředním posvěcením povolil použití výplatních strojů v československém poštovním prostoru a provozu.

Povolení bylo prozatím na zkoušku (v listopadu na trvalo) a týkalo se jen komerčních subjektů, nikoliv československých pošt (těm bylo uděleno povolení až o dvacet let později v roce 1946). Souhlas s provozem výplatních strojů mělo řadu podmínek. Ty nejdůležitější cituji níže.

Dovolte mi na tomto místě, osobní názor. Z Věstníku mám rozporný dojem, že poštovní správa byla v okamžik povolování a zavádění výplatních strojů do poštovního prostoru víc než konzervativní, jednalo se o velký zásah do ustálených vod vyplácení zbožněných poštovních známek a poštovních celin. Za určité selhání se mi jeví, že poštovní správa nezavedla výplatní stroje do provozu československých pošt po vzoru okolních zemí. Odvahu aktérů zavedení strojů do provozu bylo nesporně odvážné a dosatli jsme se mezi první dvacítku zemí, které tento vynález zavedly. To je nesporné.

CITACE Z VĚSTNÍKU:

"Podle článku 42 Světové poštovní stockholmské úmluvy dovoluje poštovní správa vyláčení obyčejných listovních zásilek určených jak do tuzemska, tak do ciziny, otisky výplatních strojů, a to zatím na zkoušku ...

Otisky výplatních strojů mají tuto úpravu: ...kulaté místní razítko a denní razítko, vedle něho pořadové číslo počtu otisků a v ozdobném rámečku vlastní výplatní otisk, na němž je název Československo a výplatní hodnota v arabských číslicích ... Pod výplatním otiskem jest jméno (firmy) oprávněného uživatele výplatního stroje ... Otisky výplatních strojů musí být pořízeny barvou živě červenou, musí být vytištěny v pravém horním rohu zásilky, a to přímo na obalu, dopisnici apod. a musí být zřetelné."

Dne 9. 9. 1926 se začala psát další kapitola moderní československé poštovní historie. A že to byla historie zajímavá, dokládají další léta užívání výplatních otisků k vyplácení zásilek v následujících 95 letech.

Obrázky pro ilustraci (čtyři listy jsou vyňaty z mé připravované přednášky dne 7. 4. 2022 od 16,30 hod. v sále Dřevák Domu Portus v Praze na Starém Městě (pořádá KF 00 - 15).

Název přednášky: " Výplatní otisky z území Československa 1926 - 2021 Mezníky a sběratelské výzvy"

Tímto zvu příznivce výplatních otisků (nečlenové spolku jsou též vítáni) na tuto přednášku.

1925 - 1926

Konkrétní kroky: Rozhodlo se

- o zavedení výplatních strojů FRANCOTYP,
- o zavedení adresovacích strojů ADREMA, ADRESS, ADRESSTYP,
- o zavedení kalkulaček a počítacích strojů americké provenience DALTON, BURROUGS, NATIONAL,
- elektrických vah TOLEDO.
- a využití těchto prostředků v poštovně provozním, účetním a telefonním provozu.

Náležitosti československého výplatního otisku

ČÁSTI PEVNÉ

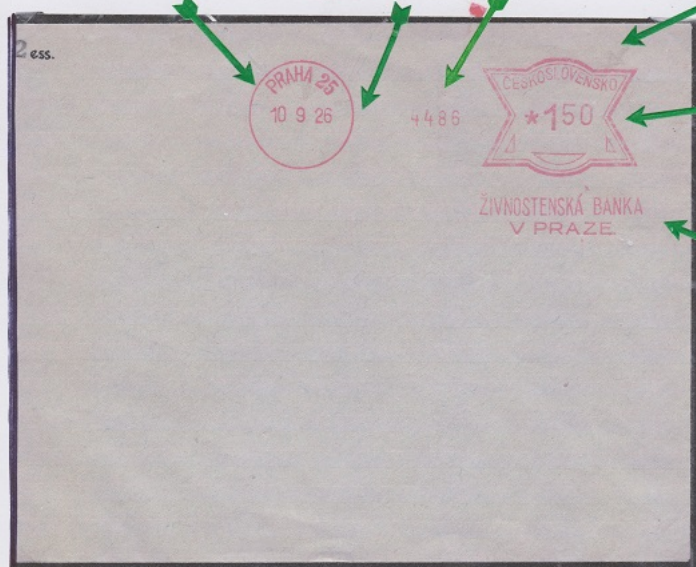
ČÁSTI POHYBLIVÉ

denní razítko
s domicilem
poštov. úřadu
/ DR /

datumové
číslice

pořadové číslo
otisku

výplatní razítko
/VR/

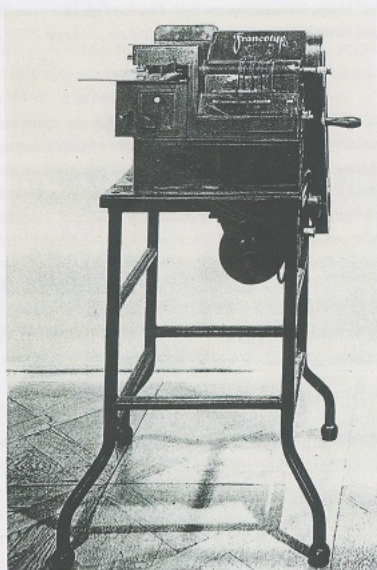
výplatní
číslice

otisk štočku
uživatele
/firemní/

Esej prvního československého výplatního otisku

Ivan LEIŠ

FRANKOTYPISTÉ

RADONICE 2018

Nákladem vlastním

OKOLNOSTI K ZAVEDENÍ VÝPLATNÍCH STROJŮ

Mezinárodně

Společnost zejména ve vyspělých zemích (USA, Nový Zéland, Evropa aj.) se rychle a dynamicky rozvíjela. Zesílila korespondenční vlna a poštovní známky či celiny, byť progresivní rozhodnutí, nestačily na prudký rozmach. Mechanizace byla naprosto nutná. Vynálezci a renomované firmy reagovali na několika místech zeměkoule na tuto potřebu.

